

Çanakkale’de Kamusal Alanlarda Yer Alan Heykellerin Araştırılması

Investigation of Non-Monumental Sculptures in Public Spaces in Çanakkale

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Anıl KIZILASLAN

ORCID: 0000-0002-0621-4646 ♦ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Teknik Bilimler
Meslek Yüksekokulu, İnşaat Bölümü ♦ makizilaslan@comu.edu.tr

Busesu GÜNER

ORCID: 0009-0007-1489-3785 ♦ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
Fakültesi, Sanat Tarihi Lisans Öğrencisi ♦ busesuguner2003@hotmail.com

Didem ARSLAN

ORCID: 0009-0003-1688-4445 ♦ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
Fakültesi, Sanat Tarihi Lisans Öğrencisi ♦ didem.arss1410@gmail.com

Mürüvet HARMAN

ORCID: 0000-0001-6651-263X ♦ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü ♦ harmanmuruvet@gmail.com

Özet

Modern şehirlerde kamusal alanlar toplumun bir araya geldiği, vakit geçirdiği ve sosyalleştiği önemli mekânlar arasında yer almaktadır. Böylesine önem arz eden bu alanların tasarımı da söz konusu işlevleri yerine getirecek biçimde yapılmaktadır. Özellikle 20. yüzyıldan itibaren rölyef ve heykeller kamusal alanlarda sıklıkla karşılaşılan öğelerdir. Bu öğeler arasında kent içerisinde bulunan anıtsal olmayan heykeller insanların dikkatini çekmektedir. Türkiye’de 1970 sonrası kamusal alanlarda görünürlüğü artan söz konusu heykellerin benzer örnekleri Çanakkale kent sınırları içerisinde de yer almaktadır. Taş, mermer, metal gibi değişik malzemelerle, farklı boyutlarda üretilen heykeller hakkında bilgi sahibi olmak kent sakinlerinin ve ziyaretçilerinin talep edebileceği nitelikte bilgiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle sanatçıları, konumlandıkları yerler, konuları, üretim tarihleri gibi temel özellikleri bile bilinmeyen heykellerin aydınlatılması önem arz etmektedir. Bu çalışmada, saha araştırması, kütüphane ve dijital kaynak taraması, görüşme yöntemleri ile Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal olmayan heykellere ait bilgiler elde edilmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında söz konusu heykellerin coğrafi bilgi sistemi üzerinden haritalandırılması, bu harita üzerine toplu bir envanterinin oluşturulması ve literatüre kazandırılması, dijital ortama aktarılan bilgilerin kentlilere ve bu alanda çalışmak isteyenlere ulaştırılması amaçlanmaktadır. Araştırma, saha çalışmaları, kütüphane ve dijital kaynak taramaları, sanatçılarla yapılan görüşmeler ve coğrafi bilgi sistemi teknolojisi kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma kapsamında 20 anıtsal olmayan heykel tespit edilmiş, konumları belirlenmiş ve sanatçı, yapım yılı, malzeme gibi temel bilgiler toplanması amaçlanmıştır. Bulgular, Çanakkale’de bu tür heykellere dair resmi bir

katalogun veya envanterin bulunmadığını göstermektedir. Heykellerin çoğunun parklar, yürüyüş yolları ve sahil şeridi gibi yoğun insan trafiği olan alanlarda yer aldığı belirlenmiştir. Kamusal sanatın tanıtımına ve kültürel turizme katkı sağlamayı hedefleyen çalışmadan sonuç olarak, bu tür heykellerin korunması, tanıtılması ve kayıt altına alınması için belediyeler ve kültürel kurumlar iş birliği yapılması, dijital haritalandırma gibi modern teknolojilerden faydalanması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamusal Alan Heykelleri, Envanter, Dijital Haritalandırma, Coğrafi Bilgi Sistemi, Çanakkale Heykelleri Haritası

Extended Abstract

Public spaces play a crucial role in urban life by fostering social interaction, cultural expression, and community engagement. Among the elements that shape public spaces, sculptures serve not only as aesthetic components but also as significant cultural and historical markers. While monumental sculptures often receive extensive documentation and recognition, non-monumental sculptures remain overlooked and undocumented. This lack of systematic recording poses a risk to their preservation and diminishes their contribution to urban cultural identity.

In Turkey, the visibility of non-monumental sculptures in public spaces has increased since the 1970s. However, in cities like Çanakkale, there is no comprehensive inventory or accessible documentation of these sculptures. Many of these artworks lack official records regarding their artists, installation dates, and thematic significance. Consequently, the absence of a structured approach to cataloging these sculptures results in a loss of urban artistic heritage and cultural memory.

This study aims to address this gap by creating a digital inventory of non-monumental sculptures in Çanakkale using Geographic Information Systems (GIS). The research seeks to answer the following key questions:

Is there an existing catalog or record of non-monumental sculptures in Çanakkale's public spaces?

Can digital mapping and GIS-based documentation contribute to the recognition, preservation, and promotion of these sculptures for tourism?

By addressing these questions, this research aspires to contribute to the urban cultural landscape and support the sustainable integration of public art into everyday life.

The absence of a systematic record of non-monumental sculptures in Çanakkale represents a critical gap in both urban studies and public art research. By utilizing GIS technology, this study aims to bridge this gap by mapping, cataloging, and digitizing these artworks, ensuring their visibility and accessibility to the public.

Unlike previous research that primarily discusses the aesthetic and political roles of sculptures, this study focuses on documentation, preservation, and public engagement through digital mapping. The findings will contribute not only to urban cultural studies but also to municipal planning and tourism development, aligning with broader discussions on the role of public art in shaping urban identity.

By addressing these research gaps, this study aims to provide a new methodological approach to studying public light sculptures, heightening the value of GIS-based documentation in the preservation and promotion of urban artistic heritage.

This study employs a multi-method approach to identify, document, and digitally map non-monumental sculptures in public spaces within the Çanakkale city limits. The methodology integrates field research, archival and digital source analysis, interviews, and Geographic Information Systems (GIS) to ensure a comprehensive and systematic investigation.

Identified and documented 20 non-monumental sculptures located in public spaces within Çanakkale. The research findings highlight a significant gap in the systematic recording and recognition of these sculptures, as many lack official documentation regarding their artist, year of creation, or thematic significance. The results are categorized as follows:

1. Lack of Systematic Documentation

The analysis revealed that there is no official catalog or municipal record of non-monumental sculptures in Çanakkale. Many sculptures were found in parks, squares, and coastal areas, yet their origin and artistic background remain largely unknown. Among the 20 sculptures identified, four lacked available information regarding the artist, creation date, or purpose, indicating a disconnect between local authorities and public art installations.

2. Geographical Distribution

Using Geographic Information Systems (GIS), the sculptures were mapped across different districts of Çanakkale. The findings showed that most sculptures are concentrated in tourist and high-traffic areas, such as the waterfront promenade and city parks. However, some sculptures were placed in isolated or less accessible locations, reducing their visibility and public engagement.

3. Artistic and Material Characteristics

The sculptures vary in style, material, and thematic focus. Common materials include stone, metal, and marble, with themes ranging from abstract forms to figurative representations of historical and cultural symbols. The study also found that some sculptures were in poor condition, showing signs of erosion, damage, or neglect, emphasizing the need for maintenance and preservation efforts.

4. Digital Accessibility and Public Engagement

A significant contribution of this study is the creation of a GIS-based digital map, which provides a publicly accessible inventory of Çanakkale’s non-monumental sculptures. This tool enhances public engagement, cultural tourism, and academic research by making information

Daily available.

These findings underscore the importance of structured documentation and preservation efforts in sustaining Çanakkale’s cultural and artistic heritage. This study highlights significant gaps in the documentation, preservation, and accessibility of non-monumental sculptures in Çanakkale’s public spaces. While these sculptures contribute to the city’s aesthetic and cultural identity, the lack of systematic records and proper maintenance raises concerns about their long-term visibility and sustainability.

One of the key issues identified is the absence of a structured inventory for non-monumental sculptures. Unlike monumental statues, which are often well-documented due to their historical and political significance, non-monumental sculptures lack official records regarding their artists, creation dates, and thematic intentions. This deficiency limits the ability of researchers, policymakers, and the public to engage with and fully appreciate these artworks.

Another critical aspect is the geographical distribution and public interaction with these sculptures. The GIS-based mapping revealed that most non-monumental sculptures are clustered in high-traffic and touristic areas, such as city parks and waterfront promenades. However, some sculptures are placed in less accessible locations, reducing their visibility and public engagement. This uneven distribution suggests that urban planning efforts should integrate public art more strategically, ensuring that sculptures serve as both artistic and cultural landmarks, thereby enhancing the overall aesthetic appeal of the city.

Additionally, maintenance and preservation challenges were evident throughout the study. Some sculptures displayed signs of deterioration, damage, or neglect, emphasizing the need for a more structured conservation effort by local authorities. Without regular maintenance, these works risk being lost to environmental and urban factors over time.

Finally, the study underscores the potential of digital mapping and open-access databases in bridging these gaps. By digitally documenting these sculptures through GIS, the research provides a valuable tool for urban planners, cultural institutions, and the general public. The integration of technology in art documentation not only enhances accessibility but also encourages greater public appreciation and engagement.

Keywords: Public Space Sculptures, Inventory, Digital Mapping, Geographic Information System, Çanakkale Sculptures Map

Giriş

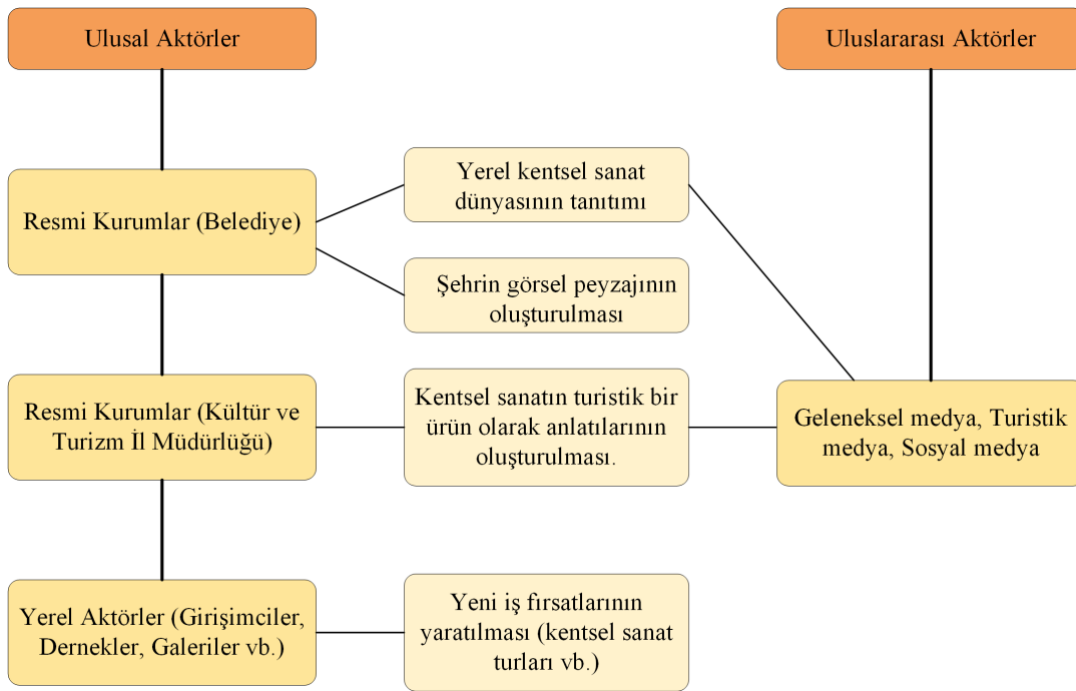
Kamusal alan ve özel alan ayrımının yapılmadığı Osmanlı İmparatorluğu’nun aksine Cumhuriyet’in ilanı ile birlikte kent tasarımlarında meydanlar en önemli kamusal alanlar olarak ön plana çıkmıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde var olmayan anıtsal heykeller Cumhuriyet sonrası kent meydanlarında yerini almıştır. 1950 yılına kadar sıkı denetimler eşliğinde yapılan kent ile ilişkili, çevre düzenlemesine sahip ve estetik değeri olan anıt heykeller bu tarihten itibaren mevcut özelliklerini yitirmiştir (Kedik, 2012, ss. 229-240). Konusunu tarihi şahsiyetler (Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü

vb.) ve konulardan (Milli Mücadele, Kurtuluş Savaşı vb.) alan heykeller; kamusal alan-heykel denilince akla ilk gelen örnekleri teşkil etmektedir. Politik, estetik, tasarım ve toplum açısından irdelenen bu heykellerin dışında özellikle 1970 sonrası kentlerde meydanlar dışındaki bahçe, park, yürüyüş yolu gibi kamusal alanlara yerleştirilmeye başlanan heykeller de vardır (Başer, 2006, ss. 25-27). Kamusal alan kavramının tartışmalı oluşu nedeniyle kimi araştırmacılar tarafından dış mekân heykeli olarak da adlandırılan (Şahan, 2016) bu heykeller anıtsal niteliği olmayan heykeller diye nitelenmektedir (Başer, 2006). Konu bakımından zengin bir repertuara sahip bu heykeller soyut veya figüratif olabilmektedirler. Kamu kurumları, özel teşebbüsler veya dernek ya da tüzel kişilikler tarafından sipariş verilerek, satın alınarak yaptırılan bu heykeller; genellikle yerleştirildikleri yerlerle ilişkili olarak üretilmemektedirler. Özellikle 2000'li yılların başlarından itibaren yapılan çalışmalarda daha çok kamusal alan-heykel ilişkisi veya sorunu tartışılmış (Kurtaslan, 2005; Başer, 2006; Kedik, 2011; Yaman Yasa, 2011; Kedik, 2012; Kuzu, 2012; Akyürek, 2013; Şimşek, 2014; Doğanay, 2015; Şahan, 2016; Yıldız, 2019; Bal Diri, 2019; Duydu, 2021) veya sadece belli heykeller incelenmiştir. Yapılan çalışmalarda doğrudan bir kentte yer alan anıtsal olmayan heykeller tamamı ele alınmamıştır. Ender de olsa bazı yayınlarda birkaç kentteki heykeller (anıtsal ve anıtsal olmayanlar birlikte) peysaj/çevre düzenlemesi ile toplumsal farkındalık eksenli çalışılmıştır. Bunlarda ise heykellere yönelik bütüncül bir bakış geliştirilmemiştir (Erman ve Boran, 2015; Düzenli, vd. 2018; Özdemir, 2019). Oysa ki uluslararası bazı çalışmalarda kamusal alanda yer alan heykeller hakkında farklı perspektiften bakışaçılarını görmek mümkündür. Örneğin Ferdinand (2019), sanat haritası ya da bir tema ve uygulama olarak haritalamanın sanatsal keşifler üzerine etkisini değerlendirmiştir. Çalışmasında, sanatçıların küresel modernite alanlarını keşfetmek için haritacılıkla nasıl ilişki kurduklarını incelemiş ve harita temelli sanat eserleri üzerine eleştirel bir çalışma sunmuştur. Ferdinand'ın analizi geleneksel haritacılığın ötesine geçerek, küresel bağlamda sanatı anlama ve yorumlamada haritacılığın daha geniş etkilerini göz önünde bulundurması bakımından önem arz etmektedir.

Bu alanda çalışan Lozano (2021) ise, dijital haritalamanın kapsamlı sanat tarihi bilgilerini nasıl görselleştirebileceğini ve daha önce gözden kaçan nesnelerin veya araçların keşfedilmesine nasıl yardımcı olabileceğini incelemiştir. Araştırmacı, büyük veri kümelerinin görsel temsillerini oluşturarak, geleneksel anlatıların ötesinde ek bağlamları ve bağlantıları göz önüne serilebileceğini vurgulamış; haritaların sanat tarihi alanında hem fiziksel hem de entelektüel olarak keşif için uyarıcı rolünün altını çizmiştir.

Her iki araştırmacıya benzer bir çalışma ise Campos ve Sequeira (2019) aittir. Lizbon'daki kentsel sanatın turistleşme sürecini inceleyen çalışmalarında; kentsel sanat, şehirlerin kimliğini ve uluslararası imajını şekillendirmede giderek daha önemli bir rol oynadığını ortaya koymuşlardır. Bu süreç, kamu kurumlarının desteği, yerel girişimcilerin katkıları ve kentsel sanatın turistik bir ürün olarak benimsenmesiyle gerçekleşmektedir. Araştırmada, Lizbon'daki turistleşme sürecinin kamu otoriteleri, sanatçılar, yerel girişimciler ve medya gibi farklı aktörlerin etkileşimiyle geliştiği ortaya koyulmuştur. Kentin sokak sanatının, alternatif turizm türü olarak giderek daha fazla ilgi görmekte ve özel turlar aracılığıyla tanıtıldığını vurgulayan araştırma, Lizbon'un sokak sanatını kültürel turizmin bir parçası olarak konumlandırılmıştır. Çalışmanın sonuçlarında medya, turizm sektörü ve sosyal medya aracılığıyla kentsel sanatın turistleşmesi, hem ekonomik hem de kültürel bir fenomen olarak şehir kimliğini yeniden şekillendiren bir süreç olarak tanımlanmıştır.

Bu bağlamda kent belleğinde sanatın yayılmasında aktörler ve görevleri Şekil 1'de verildiği gibi tanımlanabilir.

Şekil 1. Kent belleğinde sanatın yayılmasında aktörler ve görevleri

Şekil 1’de görüldüğü üzere kent belleğinde sanatın tanıtımı, şehir görsel peyzajının oluşturulması kentsel sanatın turistik bir ürün haline dönüştürülmesinde resmi kurumlar büyük önem arz etmektedir ve ulusal aktörler arasında yer almaktadır. Geleneksel medya, turistik medya ve sosyal medya ise uluslararası aktörler olarak karşımıza çıkmakta ve yerel kentsel sanat dünyasının tanıtımı ve kentsel sanatın turistik bir ürün olarak anlatılarının oluşturulması bağlamında önem arz eden görevlere hizmet etmektedir.

Bütün bu veriler bize kamusal alanlarda yer alan heykellerin çoklu bir yaklaşımla ele alınabileceğini ve değerlendirmeye tabii tutulabileceğini göstermektedir.

Amaç

Bu çalışmanın ana motivasyonunda Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykeller odak noktası seçilmiştir. Araştırmanın soruları ise şu şekilde belirlenmiştir:

- Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykellere ait bir katalog kaydı bulunmakta mıdır?
- Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykeller coğrafi bilgi sistemi haritalarında konumlandırılarak ve bu harita üzerine envanter kayıtları işlenerek; yerel kentsel sanatın tanıtılması ve kentsel sanatın turistik bir ürün olarak anlatılmasına katkı sağlanabilir mi?

Bu motivasyon ve araştırma sorularına doğrultusunda saha araştırması, kütüphane ve dijital kaynak taraması, görüşme yöntemleri ile Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal olmayan heykellere ait bilgiler elde edilmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında söz konusu heykellerin coğrafi bilgi sistemi üzerinden haritalandırılması, bu harita üzerine toplu bir envanterinin oluşturulması ve

literatüre kazandırılması, dijital ortama aktarılan bilgilerin kentlilere ve bu alanda çalışmak isteyenlere ulaştırılması amaçlanmıştır. Literatürde Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal olmayan heykellere ait toplu bir envanter kaydı içeren çalışma bulunmamakla birlikte, bu eserleri haritalandıran ve dijital kayıtlarını oluşturan herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Bu bağlamda çalışmanın kent belleğine turistik medya anlamında katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak literatürde envanter kaydı bulunmayan bu sanat eserlerinin araştırmacılara referans olacak nitelikte veriler içerdiği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmada nitel yöntemler kullanılmıştır. Sanat eserlerinin tanımlanmasında saha incelemesi yöntemi, eserlerin özgün bağlamlarında incelenmesini sağlayan önemli bir yaklaşımdır. Bu yöntem, eserin fiziksel, tarihsel ve kültürel bağlamını anlamak için doğrudan yerinde gözlem yapılmasını içerir. Araştırmacılar, eserin bulunduğu mekânı, malzeme özelliklerini, yapım tekniklerini ve eserin çevresiyle ilişkisini inceleyerek kapsamlı bir analiz gerçekleştirirler.

Saha incelemesi yöntemi; sanat tarihi, arkeoloji, etnografi ve koruma-restorasyon alanlarında yaygın olarak kullanılmaktadır (Baxandall, 1985, s. 75). Sanat eserlerinin yalnızca görseller veya ikincil kaynaklar üzerinden incelenmesi, eserle ilgili bazı önemli detayların gözden kaçmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle, doğrudan inceleme yapmak, eserin yüzey dokusu, renk katmanları ve olası restorasyon müdahaleleri gibi unsurlar hakkında daha fazla bilgi edinmeyi mümkün kılmaktadır. (Gombrich, 1996, ss. 5-18).

Saha incelemesi sırasında araştırmacılar genellikle fotoğraf, çizim, ölçüm ve yazılı notlar alarak verilerini kayıt altına alır. Ayrıca, gerektiğinde kimyasal analizler veya radyografik görüntüleme teknikleriyle eserin yapısal durumunu değerlendirmek mümkündür (Caneva, 2014, ss. 129-134). Bu tür incelemeler, eserin zaman içindeki değişimlerini takip etmek ve sahteciliği önlemek açısından da büyük önem taşır.

Sanat eseri dijital haritası, sanat eserlerinin konum, teknik, malzeme ve tarihsel bağlam gibi özelliklerini coğrafi bilgi sistemleri (CBS) ve dijital teknolojiler kullanarak görselleştiren bir yöntemdir. Bu teknik, eserlerin mekânsal dağılımını analiz etmeye, restorasyon süreçlerini belgelemeye ve kültürel mirası korumaya yardımcı olur (Santoro, vd. 2020, ss. 1-15).

Dijital haritalama süreci, öncelikle sanat eserlerine ait verilerin toplanmasıyla başlar. Bu veriler, saha çalışmaları, arşiv belgeleri, müze katalogları ve uydu görüntüleri gibi kaynaklardan elde edilebilir. Daha sonra, CBS yazılımları (ArcGIS, QGIS vb.) kullanılarak bu veriler dijital ortama aktarılır. (Bruno & Roncella, 2019).

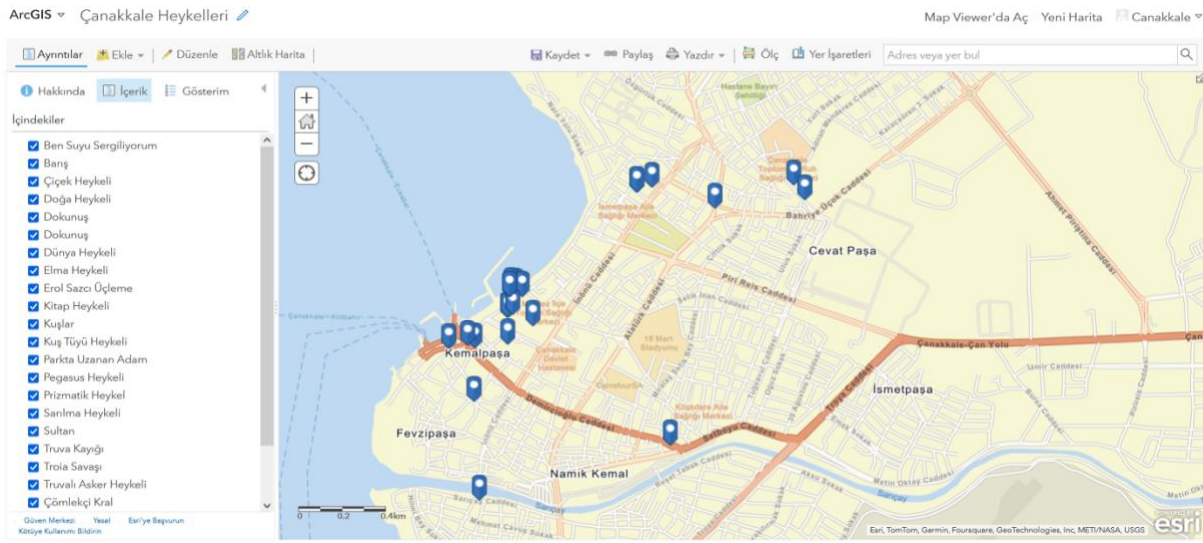
Sanat eserlerinin dijital haritalandırılması, araştırmacılara ve sanat tarihçilerine birçok avantaj sağlar. Örneğin, kayıp veya tahrip olmuş eserlerin tarihi konumları belirlenebilir, eserlerin orijinal bağlamlarıyla ilişkisi analiz edilebilir ve kültürel miras turizmi için interaktif haritalar geliştirilebilir (Evans & Daly, 2021). Ayrıca, dijital haritalama, sanat eserlerinin korunmasına yönelik stratejiler geliştirmek için de kullanılmaktadır.

Sanat eseri dijital haritaları, sanat tarihçileri, müzeler, koruma uzmanları ve şehir planlamacıları için önemli bir araçtır. Bu yöntem, sanat eserlerinin sistematik bir şekilde belgelenmesini ve korunmasını sağlarken, akademik araştırmalara da yeni bakış açıları kazandırmaktadır.

Coğrafi Bilgi Sistemine Veri Girişi

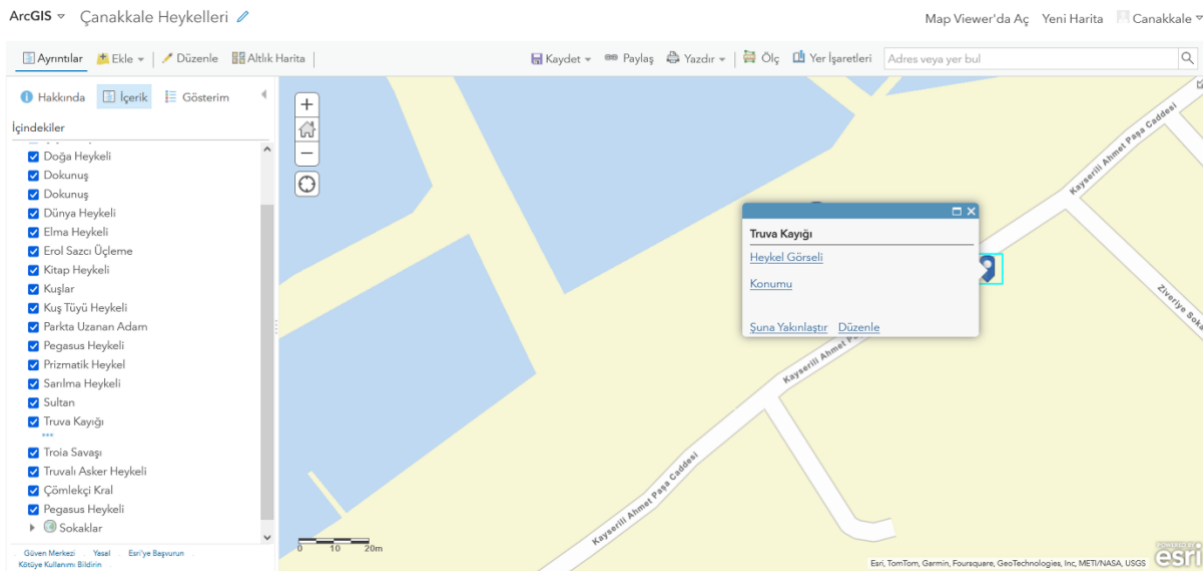
Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykeller öncelikle araştırmacılar tarafından saha incelemeleri ile belirlenmiştir. Bu heykellere ait konum bilgileri kaydedilmiş, daha sonra kütüphane ve dijital kaynak taraması yöntemleri ile bu heykellere ilişkin katalog kayıtları elde edilmiştir. Son olarak heykeltıraş Ahmet Elbi ile görüşme yapılarak tüm envanter oluşturulmuştur. Elde edilen veriler Bölüm 2’de sunulmuştur.

Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykellere ait konum ve envanter kayıtları ArcGIS Coğrafi Bilgi Sistemine (CBS) işlenmiştir. Bu CBS yazılımı arayüzüne ilişkin görsel Şekil 2’de verildiği gibidir.

Şekil 2. CBS arayüzü

ArcGIS CBS yazılımında saha incelemesi sonucunda belirlenmiş 20 adet anıtsal olmayan heykelin konum, sanatçı, yapım yılı, malzeme, yapım amacı ve özellik bilgileri girilerek “Çanakkale Heykelleri Dijital Haritası” oluşturulmuştur. Bu harita halka açık erişime sunulmuş ve eserlere ait görsel, konum, sanatçı, yapım yılı gibi bilgiler dijital ortamda paylaşılmıştır. (Şekil 3).

Şekil 3. Heykele ait konum ve görsel bilgisine haritadan erişim.

Buna ek olarak dijital harita içeriğinden istenilen heykele ait envanter bilgilerine erişim “Öğre Ayrıntılarını Göster” sekmesi ile gerçekleştirilmektedir. Bu link ile erişilen sayfada heykelin envanter kaydına ve özelliklerine ulaşılmaktadır. Şekil 4’te “Çömlekçi Kral” heykeline ait Öğre Ayrıntıları sayfası sunulmaktadır.

Çömlekçi Kral
✎

☆
Sık Kullanılanlara Ekle

Tamamı mermerden üretilmiştir. Bir elinde çömlek tutan, bir eli havada duran ve dizlerinin üzerinde duran erkek figürü kaide üzerinde durmaktadır.

📍 Feature layer yazarı: [CanakkaleHeykelleri](#)

Oluşturulan öge: 1 Eki 2024 Güncellenen öge: 27 Kas 2024 Görüntülenme sayısı: 136

Açıklama

Eser Adı: Çömlekçi Kral

Sanatçısı: Irodion Gvelesiani

Tarihi: 2010

Bulunduğu Yer: Çanakkale Seramik Müzesi Bahçesi

Genel Özellikleri: Tamamı mermerden üretilmiştir. Bir elinde çömlek tutan, bir eli havada duran ve dizlerinin üzerinde duran erkek figürü kaide üzerinde durmaktadır.

Şekil 4. “Çömlekçi Kral” heykeline ait öğre ayrıntıları sayfası.

Tüm veri girişleri sonrası Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal olmayan heykellere ait yerel kentsel sanat dünyasının tanıtımına ve kentsel sanatın turistik bir ürün olarak tanıtılmasına fayda sağlayacak “Çanakkale Heykelleri” dijital haritası oluşturulmuş ve kent sakinleri ile turistlerin hizmetine sunulmuştur (<https://arcg.is/1nG5vy1>).

Bulgular

Çalışma sonucunda katalog kaydı oluşturulan ve dijital haritaya işlenen heykellere ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü üzere heykeller katalog bilgileri, sanatçı ve yapım yılı bilgileri ya da bu bilgilerin eksiklikleri göz önüne alınarak kategorize edilmiştir. Eserlere ait “Öğre Ayrıntı Linki”ne tıklandığında esere ait malzeme, heykel üzerinde tanımlanmış bilgi, ayrıntı vb. detaylara ulaşılmaktadır. Bu öğre ayrıntısı sayfasında heykele ait bir görsel de dijital harita kullanıcılarına sunulmuştur.

Tablo 1, araştırma kapsamında belirlenen 20 heykelin sanatçısı, yapım yılı, eser adı ve dijital harita bağlantısı gibi temel bilgilerini sunmaktadır. Tablo, bazı heykellerin sanatçı, yapım yılı ve eser adı bilgilerine ulaşamadığını göstermektedir. Özellikle dört heykel için hiçbir kayıt bulunmamaktadır. Bu durum, kentte kamusal alan heykellerine ilişkin sistematik bir dokümantasyon sürecinin eksikliğini ortaya koymakta ve kültürel mirasın korunmasında önemli bir boşluğa işaret etmektedir.

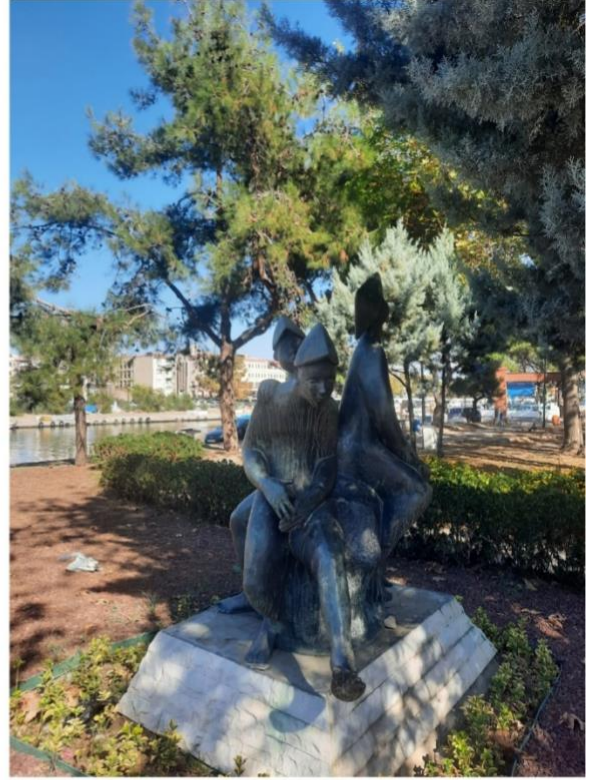
Tablo 1. Çanakkale Heykelleri bilgileri

Eser Adı	Sanatçısı	Yapım Yılı	Dijital Harita Linki
Ben Suyu Sergiliyorum	Güngör Güner	1999	Öğre Ayrıntı Linki
Barış	Cem Sağbil	2003	Öğre Ayrıntı Linki
Dokunuş	MinchoVasilevMinev	2010	Öğre Ayrıntı Linki
Üçleme	Erol Sazcı	2001	Öğre Ayrıntı Linki
Kitap	Ahmet Elbi	2011	Öğre Ayrıntı Linki
Kuş	Ahmet Elbi	2014	Öğre Ayrıntı Linki
Sultan	Zafer Sarı	1999	Öğre Ayrıntı Linki
Çömlekçi Kral	IrodionGvelesiani	2010	Öğre Ayrıntı Linki
Troia Savaşı	Erdoğan Bakla	2000’lerin başları	Öğre Ayrıntı Linki
Truva Kayığı	Hakan Şengönül	2010	Öğre Ayrıntı Linki
İsimsiz Heykel 1	Ahmet Elbi	2010	Öğre Ayrıntı Linki
İsimsiz Heykel 2	Ahmet Elbi	2010	Öğre Ayrıntı Linki
İsimsiz Heykel 3	Ahmet Elbi	2007	Öğre AyrıntıLinki
Bilinmiyor (Heykel 4)	İsmail Hüseyinov	2010	Öğre Ayrıntı Linki
Bilinmiyor (Heykel 5)	Vahit Novrazov	Bilinmiyor	Öğre Ayrıntı Linki
Bilinmiyor (Heykel 6)	Natalia Chistyakova	2010	Öğre Ayrıntı Linki
Bilinmiyor (Heykel 7)	Bilinmiyor	Bilinmiyor	Öğre Ayrıntı Linki
Bilinmiyor (Heykel 8)	Bilinmiyor	Bilinmiyor	Öğre Ayrıntı Linki
Bilinmiyor (Heykel 9)	Bilinmiyor	Bilinmiyor	Öğre Ayrıntı Linki
Bilinmiyor (Heykel 10)	Bilinmiyor	Bilinmiyor	Öğre Ayrıntı Linki

Şekil 5 ve 6’da katalog kaydı bulunan heykellere ait görseller yer almaktadır. Bu gruptaki eserler, sanatçı, yapım yılı ve eser adı bilgileriyle belgelenmiş olup, çoğunlukla 2000’li yıllarda üretilmiştir. Tematik açıdan barış, tarihsel olaylar ve soyut formlar öne çıkmaktadır. Malzeme çeşitliliği bakımından taş, mermer ve metal ön plandadır. Bu heykellerin genellikle yoğun insan trafiği olan sahil şeridi ve park gibi alanlarda konumlandırılması, kamusal sanatın görünürlüğünü artırmaktadır.

(a)

(b)

(c)

(d)

Şekil 5. Katalog kaydı bulunan heykel grubu 1: (a) Ben Suyu Sergiliyorum, (b) Barış, (c) Dokunuş, (d) Üçleme

(a)

(b)

(c)

Şekil 6. Katalog kaydı bulunan heykel grubu2: (a) Kitap, (b) Kuş, (c) Sultan

Şekil 7 ve 8’de sanatçısı bilinen fakat eserine isim verilmeyen ya da yalnızca sınırlı bilgiye ulaşılabilen heykeller görülmektedir. Bu grup, kamusal sanatın üretim sürecinde belgeleme eksikliğinin tipik bir örneğini sunmaktadır. Eserlerin varlığı bilinmesine rağmen isimlendirme ve katalog kaydı yapılmamış olması, gelecekte bu eserlerin kent kültüründe görünmezleşme riskini artırmaktadır.

(a)

(b)

(c)

Şekil 7.Katalog kaydı bulunan heykel grubu3: (a) Çömlekçi Kral, (b) Troia Savaşı, (c) Truva Kayığı

(a)

(b)

(c)

Şekil 8. Sanatçısını eserine isim vermediği heykel grubu: (a) İsimsiz Heykel 1, (b) İsimsiz Heykel 2, (c) İsimsiz Heykel 3

Şekil 9 ve 10’da görülen heykeller için sanatçı, yapım yılı veya eser adına dair hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Bu durum, kamusal alanda sergilenen sanat eserlerinin belgeleme ve koruma süreçlerinde ciddi eksiklikler olduğunu ortaya koymaktadır. Kültürel mirasın sürdürülebilirliği açısından bu eserlerin kayıt altına alınması ve dijital platformlarda erişilebilir hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır.

(a)

(b)

(c)

Şekil 9. Yalnızca sanatçı adı bilinen heykel grubu: (a) Heykel 4, (b) Heykel 5, (c) Heykel 6

(a)

(b)

(c)

(d)

Şekil 10. Hiçbir katalog kaydı bulunmayan heykel grubu: (a) Heykel 7, (b) Heykel 8, (c) Heykel 9, (d) Heykel 10

Çalışmanın bulguları şu şekilde özetlenebilir:

Bu çalışma, Çanakkale’deki kamusal alanlarda yer alan 20 anıtsal olmayan heykeli belirlemiş ve belgelemeye almıştır. Araştırma bulguları, bu heykellerin sistematik olarak kaydedilmesi ve tanınması konusunda önemli bir eksiklik olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmanın bulguları aşağıdaki başlıklar altında özetlenmiştir:

Sistematik Dokümantasyon Eksikliği: Analizler, Çanakkale’de anıtsal olmayan heykellere dair resmi bir katalog veya belediye kaydının bulunmadığını göstermektedir. Heykellerin çoğu parklar, meydanlar ve sahil bölgelerinde yer almakla birlikte, kökenleri ve sanatsal geçmişleri hakkında yeterli bilgiye ulaşılamamıştır. Belirlenen 20 heykelden dördü, sanatçısı, yapım yılı veya amacı hakkında hiçbir kayıt içermemektedir, bu da yerel yetkililer ile kamusal sanat projeleri arasındaki kopukluğu ortaya koymaktadır.

Coğrafi Dağılım: Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kullanılarak heykellerin konumları haritalandırılmıştır. Bulgular, heykellerin çoğunun turistik ve yoğun insan trafiği olan bölgelerde

yoğunlaştığını göstermektedir. Özellikle sahil şeridi ve kent parkları bu eserlerin en fazla bulunduğu alanlar olarak öne çıkmaktadır. Ancak, bazı heykeller izole veya daha az erişilebilir alanlara yerleştirilmiştir, bu da onların görünürlüğünü ve halkla etkileşimini azaltmaktadır.

Sanatsal ve Malzeme Özellikleri: Heykeller, stil, malzeme ve tematik odak açısından çeşitlilik göstermektedir. En yaygın kullanılan malzemeler taş, metal ve mermer olarak tespit edilmiştir. Tematik olarak ise, soyut formlardan tarihî ve kültürel sembollere kadar geniş bir yelpaze mevcuttur. Ayrıca, bazı heykellerin erozyon, hasar veya ihmal nedeniyle kötü durumda olduğu gözlemlenmiştir, bu da bakım ve koruma çalışmalarına duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Dijital Erişilebilirlik ve Kamu Katılımı: Bu çalışmanın en önemli katkılarından biri, CBS tabanlı dijital bir haritanın oluşturulmasıdır. Bu harita sayesinde Çanakkale'deki anıtsal olmayan heykellerin envanteri halka açık ve erişilebilir hale getirilmiştir. Böylece, bu araç kamusal farkındalığı, kültürel turizmi ve akademik araştırmaları destekleyerek, bilgilerin herkes tarafından ulaşılabilir olmasını sağlamaktadır.

Sonuç

Kentsel mekân onu üreten kişiler tarafından şekillendirilen bir oluşumdur (Duygun Gürkuvrak, 2021). Bu çalışmada Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykellere ilişkin bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda ilk araştırma sorusu

•“Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykellere ait bir katalog kaydı bulunmakta mıdır?”.

Gerek yapılan dijital ortamda ve kütüphanelerde yapılan literatür taraması, gerekse ilgili kamu kurum kuruluşları ve eser sanatçıları ile yapılan görüşmeler Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykellere ait bir katalog kaydının bulunmadığını göstermektedir. Bu eserlere ait katalog kayıtlarının bulunmaması eserlerin hangi yolla kente ulaştığı (yarışma, bağış, satın alma vb.) ve hangi amaçla belirlenen konumda sergilendiği bilgilerine ulaşımı zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda mevcut çalışmanın hem literatüre hem de kent sakinleri ile turistlere bilgi aktarımı konusunda ilerleme kaydettirecek nitelikte olduğu savunulmaktadır.

Araştırmanın ikinci sorusu ise

•“Çanakkale kent sınırları içerisinde kalan ve anıtsal özelliği olmayan kamusal alanlardaki heykeller coğrafi bilgi sistemi haritalarında konumlandırılarak ve bu harita üzerine envanter kayıtları işlenerek; yerel kentsel sanatın tanıtılması ve kentsel sanatın turistik bir ürün olarak anlatılmasına katkı sağlanabilir mi?”

Bulgular, Çanakkale'deki kamusal alanlarda yer alan anıtsal olmayan heykellerin belgelenmesi, korunması ve erişilebilirliği konularında önemli eksiklikler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu heykeller kentin estetik ve kültürel kimliğine katkıda bulunmasına rağmen, sistematik kayıt eksikliği ve yetersiz bakım, uzun vadede görünürlükleri ve sürdürülebilirlikleri açısından endişe verici bir durum yaratmaktadır.

Belirlenen en önemli sorunlardan biri, anıtsal olmayan heykellere yönelik yapılandırılmış bir envanterin bulunmamasıdır. Tarihî ve politik öneme sahip anıtsal heykeller genellikle detaylı şekilde belgelenmişken, anıtsal olmayan heykeller sanatçıları, yapım yılları ve tematik amaçları hakkında resmi kayıtlardan yoksundur. Bu eksiklik, araştırmacıların, karar vericilerin ve halkın bu sanat eserleriyle etkileşime girmesini ve onları tam anlamıyla değerlendirmesini zorlaştırmaktadır.

Bir diğer önemli bulgu ise, heykellerin coğrafi dağılımı ve kamusal etkileşimidir. CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) haritalandırması, anıtsal olmayan heykellerin çoğunun yoğun insan trafiği olan turistik bölgelerde toplandığını göstermektedir. Ancak bazı heykellerin daha az erişilebilir alanlara yerleştirildiği, bunun da görünürlüklerini ve kamusal etkileşimlerini azalttığı belirlenmiştir. Bu durum, şehir planlamasının kamusal sanatla daha stratejik bir şekilde bütünleştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Ayrıca, çalışma kapsamında bakım ve koruma eksiklikleri de tespit edilmiştir. Bazı heykellerde erozyon, hasar veya ihmâl belirtileri görülmüş, bu da yerel yönetimler tarafından daha sistemli bir koruma çabası gerektiğini ortaya koymuştur. Düzenli bakım sağlanmadığı takdirde, bu sanat eserleri çevresel ve kentsel koşullar nedeniyle zamanla kaybolma riski taşımaktadır.

Son olarak, bu çalışma dijital haritalama ve açık erişimli veri tabanlarının, sanat eserlerinin belgelenmesi konusunda sunduğu potansiyeli vurgulamaktadır. CBS kullanılarak dijital olarak belgelenen bu heykeller, şehir planlamacıları, kültürel kurumlar ve halk için değerli bir kaynak oluşturmaktadır. Sanat dokümantasyonuna teknolojinin entegre edilmesi, erişilebilirliği artırdığı gibi, halkın sanata olan ilgisini ve takdirini de teşvik etmektedir.

Dijital haritalandırma ile CBS yazılımına işlenen heykellere ait konum, görsel, sanatçı, yapım yılı, özellik vb. bilgiler ile araştırma yerel kentsel sanatın tanıtılması ve kentsel sanatın turistik bir ürün olarak anlatılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Gerekli kamu kurumlarının yapabileceği tanıtımlar ile birlikte hem kent sakinlerine hem de turistlere iletebilecek dijital harita linki (<https://arcg.is/1nG5yy1>) ile bu heykellere ulaşmak, onları tanımak ve anlamak kolaylaşacaktır.

Bu çalışma, Çanakkale kent sınırları içerisinde yer alan anıtsal olmayan heykelleri inceleyerek, bu eserlerin envanterini oluşturmayı, dijital haritalandırma yöntemiyle kent belleğine kazandırmayı ve sanatın kamusal alanlardaki görünürlüğünü artırmayı amaçlamıştır. Araştırma kapsamında saha çalışmaları, kütüphane ve dijital kaynak taramaları, sanatçılarla yapılan görüşmeler ve coğrafi bilgi sistemleri (CBS) kullanılarak kapsamlı bir analiz gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen bulgular, Çanakkale'deki anıtsal olmayan heykellerin büyük bir kısmının belirli bir sistematığa dayanmadan yerleştirildiğini ve bu eserlerin çoğunun sanatçısı, yapım yılı ve anlamı gibi temel bilgilerin eksik olduğunu göstermektedir. Bu durum, kentte kamusal sanatın planlı bir şekilde ele alınmadığını ve bu sanat eserlerinin birçoğunun zaman içinde unutulma riski taşıdığını ortaya koymaktadır. Özellikle, heykellerin hangi yollarla kente kazandırıldığı (yarışma, bağış, satın alma vb.) konusunda sistematik bir kayıt tutulmadığı anlaşılmıştır. Bu eksiklik, kentsel sanatın sürdürülebilirliği açısından önemli bir sorundur.

Bu bağlamda, çalışmanın en önemli katkılarından biri, Çanakkale'deki anıtsal olmayan heykellerin envanterinin çıkarılması ve dijital harita üzerinden erişime açılması olmuştur. ArcGIS tabanlı oluşturulan bu harita, kent sakinlerine, araştırmacılara ve turistlere bilgi sağlamanın yanı sıra, kentsel sanatın daha görünür hale gelmesine de katkıda bulunmaktadır. CBS teknolojisinin kullanılması sayesinde, her bir heykelin konumu, sanatçısı, yapım yılı ve diğer özellikleri detaylı bir şekilde haritalandırılmıştır.

Tartışma

Çalışma, kamusal alanlarda sanatın yalnızca estetik bir unsur olmaktan öte, toplumsal belleğin oluşumunda ve kentsel kimliğin şekillenmesinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Çanakkale özelinde yapılan bu araştırma, şehirlerde bulunan anıtsal olmayan heykellerin yalnızca görsel birer

unsur olmadığını, aynı zamanda kent kültürünün ve tarihinin önemli parçaları olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, Çanakkale ve diğer kentlerde kamusal sanatın daha bilinçli ve planlı bir şekilde ele alınabilmesi için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

Heykel Envanteri ve Kayıt Sistemi: Kentlerde bulunan tüm anıtsal ve anıtsal olmayan heykellerin sistematik bir envanteri oluşturulmalıdır. Bu envanter, kamuya açık bir dijital platformda erişilebilir hale getirilmeli ve düzenli olarak güncellenmelidir.

Belediye ve Kültür Kurumları İş Birliği: Kamusal alanlarda yer alan sanat eserlerinin korunması, tanıtılması ve bakımının sağlanması için belediyeler, kültür müdürlükleri ve sanat kuruluşları ortak bir strateji belirlemelidir.

Dijital Haritalandırma ve QR Kod Kullanımı: Çalışmada oluşturulan dijital haritanın genişletilerek diğer şehirlerde de uygulanması önerilmektedir. Ayrıca, heykellerin yanına QR kodlar eklenerek ziyaretçilerin heykelin sanatçısı, yapım yılı ve anlamı hakkında anında bilgi alması sağlanabilir.

Kamusal Sanatın Toplumla Bütünleşmesi: Çanakkale'deki anıtsal olmayan heykellerin daha fazla görünür olması için sanatsal etkinlikler, sergiler ve sanat turları düzenlenmelidir. Bu sayede kent halkı ve ziyaretçiler bu eserleri daha yakından tanıyabilir. Bu heykellerin büyük bir kısmı insan yoğun merkezlerde olmasına rağmen konumlandırılış nedeniyle (orta refüj, bitkilerin içi, parkların kenarları vb.) kamusalılık özelliğini yitirmektedir. Bu nedenle heykellerin daha görünür hale getirilmeleri ve şehir peyzajıyla daha uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

Sanatçı Katılımının Teşvik Edilmesi: Kamusal alanlarda sanatın sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, yerel sanatçılarla iş birlikleri artırılmalı ve yeni heykel projeleri teşvik edilmelidir. Yarışmalar ve açık çağrılar düzenlenerek sanatçılara kent kimliğine uygun eserler üretme fırsatı sunulmalıdır.

Sanat Eğitimi ve Bilinçlendirme: Okullarda ve üniversitelerde kent sanatına yönelik eğitim programları düzenlenerek genç nesillerin bu eserleri anlaması ve değer vermesi sağlanabilir.

Uluslararası İş Birlikleri: Çanakkale, tarihi ve kültürel yapısı itibarıyla uluslararası sanat projelerine ev sahipliği yapabilecek potansiyele sahiptir. Yurt dışından sanatçılar ve sanat kurumlarıyla iş birlikleri yapılarak kente yeni sanatsal dokunuşlar kazandırılabilir.

Sonuç olarak, Çanakkale'deki anıtsal olmayan heykellerin görünürlüğünün artırılması, sanatsal mirasın korunması ve sanatın kent yaşamına entegrasyonu için daha planlı ve sürdürülebilir politikaların oluşturulması gerekmektedir. Bu çalışmada sunulan önerilerin uygulanması, kent kültürünün zenginleşmesine ve kamusal sanatın daha geniş kitleler tarafından benimsenmesine katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Akyürek, F. (2013). İstanbul'un Heykelleri. *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 126-135.
- Bal Diri, Ö. (2019). *Türkiye'de Kamusal Alanda Soyut Heykel Sorunsalı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 128-166). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başer, D. (2006). *Heykelin Kentsel Kamusal Mekana Etkisi: Heykel-Mekan İlişkisinin Kamusalılığı Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 25-27). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Baxandall, M. (1985). *Patterns of intention: On TheHistoricalExplanation of Pictures* (s. 75). Yale University Press.
- Bruno, N., & Roncella, R. (2019). HBIM forConservation: A New ProposalforInformation Modeling. *Remote Sensing*, 11(15), 1751. <https://doi.org/10.3390/rs11151751>
- Caneva, G. (2014). *ConservationScienceforTheCulturalHeritage: Applications of Technical Tools for Conservationand Interpretation of MaterialCulture* (Vol. 79, s. 129-134). SpringerScience& Business Media.
- Doğanay, G. (2015). *Kamusal Alanda Cam heykel* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 32-51). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Duydu, M. (2021). *Cumhuriyetten Günümüze Sanat Siyaset Denkleminde Kamusal Alan ve Heykel* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, s. 362-371). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Duygun Gürkivrak, G. (2021). Dürtülerin Kentsel MekanAlgısına Etkileri. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 84-94.
- Düzenli, T., & diğerleri. (2018). Peyzaj Mimarlığında Heykel Kullanımı: Trabzon Kenti Örneği. *Journal of History Culture and Art Research*, 7, 553-564.
- Erman, O., & Boran, B. (2015). Kentsel MekandaHeykel Yerleştirmelerinin Değerlendirilmesi: Semiyotik Bir Model Önerisi. *Çukurova UniversityFaculty of EducationJournal*, 44(2), 170-190.
- Ferdinand, S. (2019). *MappingBeyond Measure: Art, Cartography, andTheSpace of Global Modernity* (s. 243-248). University of Nebraska Press.
- Gombrich, E. H. (1996). *TheStory of Art* (s. 5-18). PhaidonPress.
- Kedik, A. (2011). Kamusal Alan, Kent ve Heykel ilişkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 229–240.
- Kedik, A. (2012). Kamusal Alan ve Türkiye’de Heykelin Kamuya Açık Alanlarda Var Olma Koşulları. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3(3), 77-91.
- Kurtaslan, B. Ö. (2005). Açık Alanlarda Heykel-Çevre ilişkisi ve Tasarımı. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(18), 193-222.
- Kuzu, F. (2012). *Türkiye’de Kamusal Alan Estetiği ve Heykel* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 7-127). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lozano, J. S. (2021). MappingArt HistoryInTheDigitalEra. *The Art Bulletin*, 103(3), 6–16. <http://www.jstor.org/stable/45418303>

- Özdemir, S. (2019). *Yerel Yönetimlerin Kamusal Alanda Heykel Uygulamaları (Mersin Toroslar Belediyesi Örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 2-30). Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Mersin.
- Santoro, A., Venturi, M., & Agnoletti, M. (2020). Agricultural Heritage Systems and Landscape Perception among Tourists. The Case of Lamole, Chianti (Italy). *Sustainability*, 12(9), 3509.
- Şahan, M. (2016). Kentsel Alanda Heykel ve Çevre İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(2), 92-109.
- Şimşek, N. (2014). *Kent Kültürü ve Kamusal Alanda Heykel* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 43-73). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yaman Yasa, Z. (2011). "Siyasi/Estetik Gösterge" Olarak Kamusal Alanda Anıt ve Heykel. *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 28(1), 69-98.
- Yıldız, G. (2019). *Heykel ve Kent Estetiği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 5-24). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Makalede birinci yazar %50 katkı, ikinci ve üçüncü yazarlar %10 katkı, dördüncü yazar ise %30 katkı sunmuştur.

Teşekkür

Bu çalışma TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından yürütülen, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 yılı 2. dönem kapsamında desteklenmeye hak kazanmış 1919B012318899 numaralı " Çanakkale’de Kamusal Alanlarda Yer Alan Anıtsal Olmayan Heykellerin Araştırılması" başlıklı projeden üretilmiştir.

Çatışma Beyanı

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi çıkar sağlanmamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.